

פרק כב

עקידת
יעזק

צאצאי
נחור

תמצית פרק כב

בפרק זה מובא סיפור הניסיון האחרון והגדול ביותר בו נתנסה אברהם. העמידה בניסיון זה מעידה על אמונתו השלימה בה' ועל נכונותו לעשות את כל מה שיצווהו בלי כל היסוס ופקפוק.

ה' ציווה את אברהם להעלות לו עולה את בנו יצחק. היחיד לאימו שנולד לו בגיל 100 שנים ואשר ייקרע לו זרע, לפי הבטחת ה'. אברהם עשה את כל ההכנות הדרושות להקרבת העולה והביא את בנו אל המקום שקבע ה'.

כששלח אברהם את ידו לשחוט את בנו ציווהו מלאך ה' מן השמיים שלא יעשו לו מאומה. בראותו איל בקרבת מקום העולה העלה אותו אברהם לעולה תחת בנו.

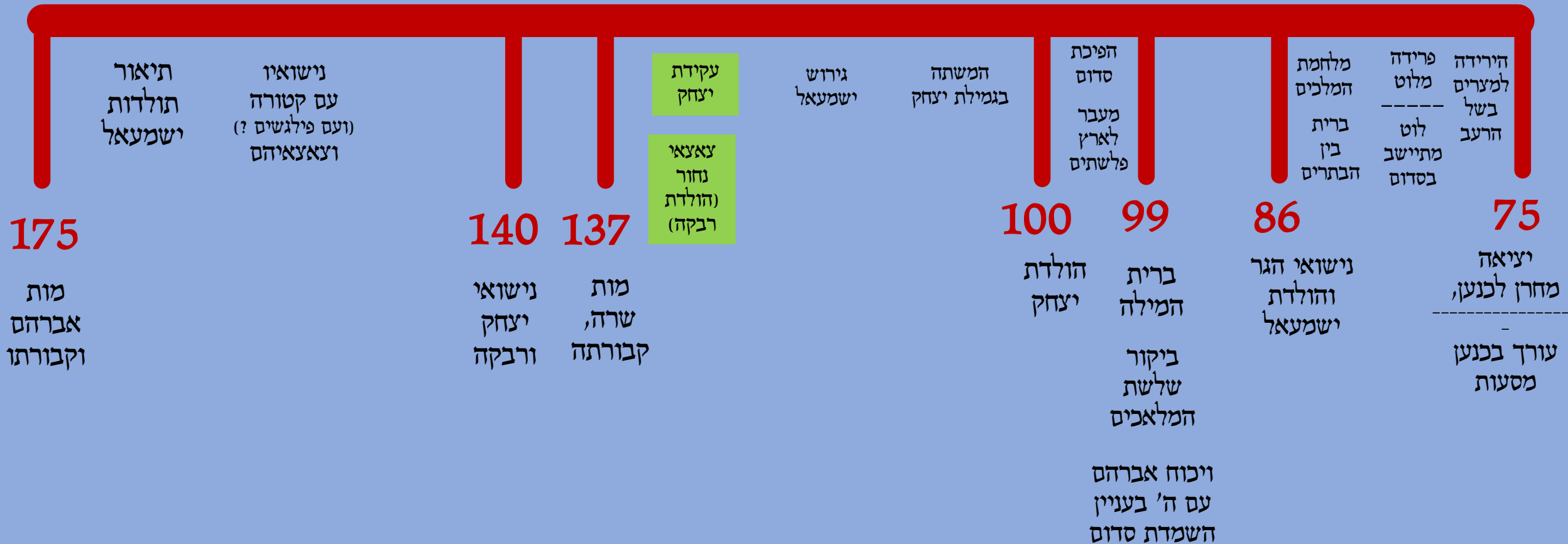
מלאך ה' שיבח את אברהם על נכונותו להקריב את בנו וחזר על ההבטחות שהבטיח ה' לאברהם קודם לכן.

פרשת לך=לך

פרשת וירא

פרשת חיי-שרה

אירועי פרק כב על ציר זמן חי אברהם

עשרת הניסיונות לפי שיטת הרמב"ם

נאלץ לשאת את הגר

מלחמתו ב 4 המלכים

לקיחת שרה לבית פרעה

הרעב בארץ

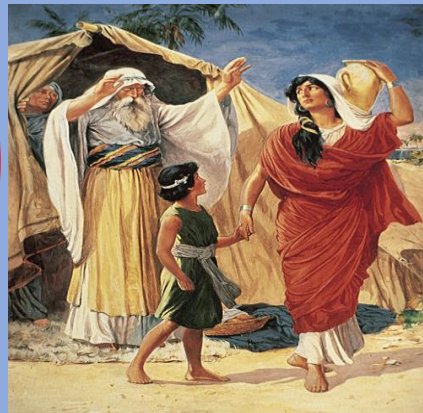
עזיבת מולדתו

עקידת יצחק

הרחקת ישמעאל

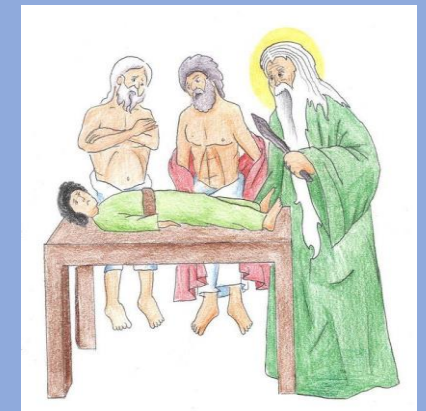
גירוש הגר

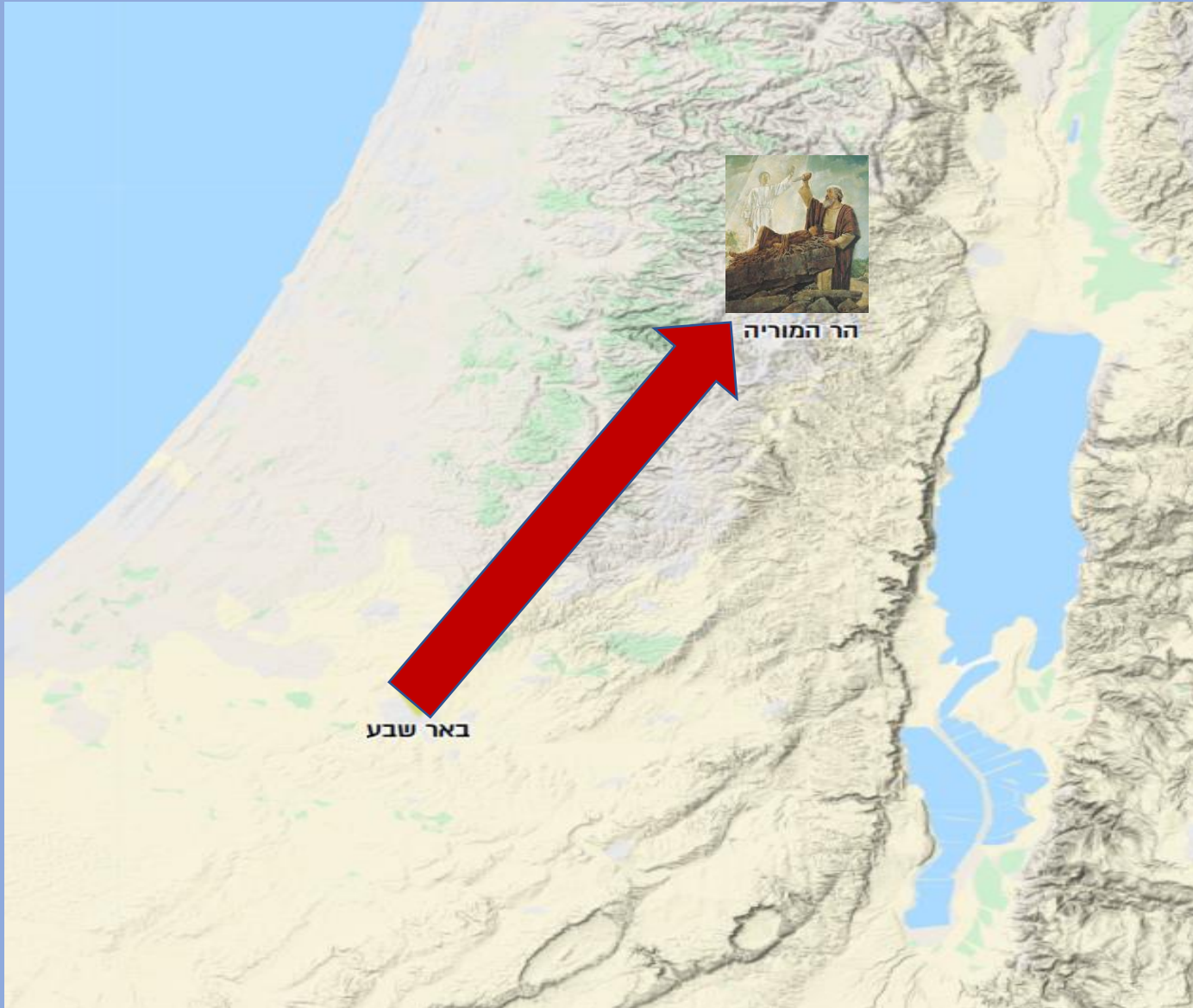
לקיחת שרה לאבימלך

ברית מילה בזקנתו

העיווי לאברהם על העלאת בנו לעולה

א. וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְהָאֱלֹקִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו: אַבְרָהָם, וַיֹּאמֶר: הֲיֵנִי:

ב. וַיֹּאמֶר: קַח נָא אֶת בְּנֶךָ
אֶת יְחִידֶךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יַעֲזֶק
וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ-הַמֹּרְיָה,
וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה
עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ:

פס' א. וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְהָאֱלֹקִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם . . .

רש"י

יש מרבתינו אומרים:

אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד,

אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו (את כל הסעודה הוא עשה עבור בנו) אילו הייתי אומר לו זבח אותו (את יצחק) לפני - לא היה מעכב (לא היה מסרב)

ויש (מרבתינו) אומרים:

אחר דבריו של ישמעאל,

שהיה (ישמעאל) מתפאר על יצחק שמל בן שלוש עשרה שנה ולא מיחה (לא התנגד לברית מילה בגיל מבוגר).

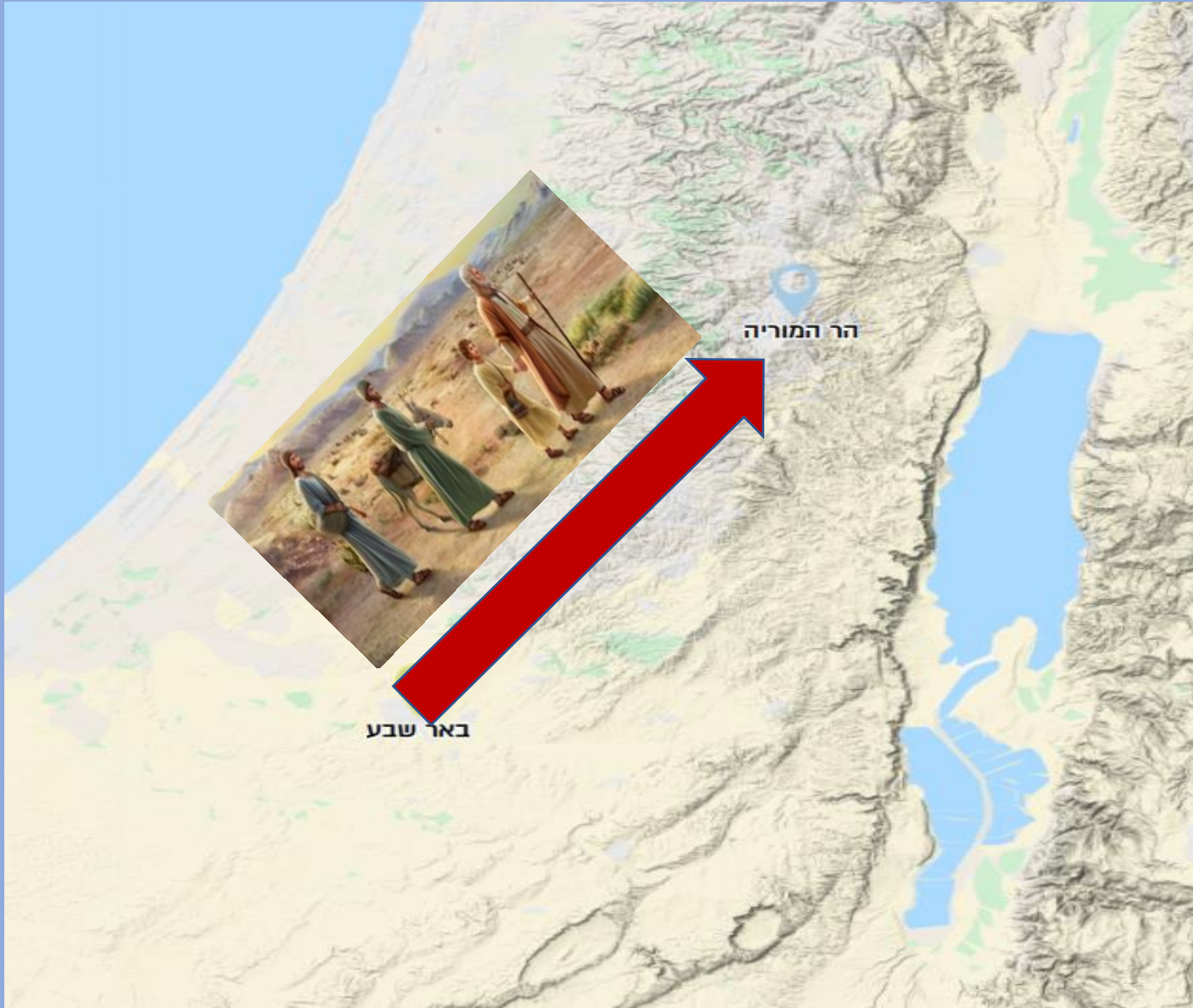
אמר לו יצחק: באבר אחד (בגופך, העורלה) אתה מיראני (אתה מנסה לגרום לי לירא ולחשוש שאני עובד אלקים כמוך !?)

אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני - לא הייתי מעכב (היתי מסכים שכל גופי יוקרב לה', ולא כמוך שהקרבת לה' רק איבר אחד מגופך)

משימה בהבנת רש"י : הדגש את האפשרות הנכונה

דוגמא:	לפי רש"י "הדברים" הכוונה ל:	א. חפצים.	ב. אנשים	ג. דיבורים	ד. מעשים
לפי הפירוש "יש מרבתינו אומרים" מי שמדבר הוא :	א. הקב"ה	ב. אברהם	ג. השטן	ד. יצחק	
לפי הפירוש "ויש אומרים" המדבר הוא:	א. אברהם	ב. יצחק.	ג. הקב"ה	ד. ישמעאל	
לפי הפירוש הראשון האיש אותו ה' מנסה הוא:	א. יצחק	ב. ישמעאל	ג. אברהם	ד. אליעזר	
לפי הפירוש השני האיש אותו ה' מנסה הוא:	א. אברהם	ב. יצחק	ג. ישמעאל	ד. אליעזר	

אברהם משכים ויוצא לדרכו עם יצחק ועם שני נעריו (ג)

וַיִּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר

וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ

וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ

וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ,

וַיִּבְקַע (חתך) עֵצִי עֲלָהּ

וַיִּקֶּם, וַיִּלְדֵּךְ אֶל הַמָּקוֹם

אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹקִים:

וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר, וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמורוֹ . .

רש"י

"וישכם . . . בבקר" - נזדרז למצווה:

"ויחבש": הוא בעצמו, ולא ציווה לאחד מעבדיו,

שהאהבה מקלקלת השורה (אהבת אברהם לה' ביטלה את המנהג הנוהג בשגרה- שהעבדים חובשים לאדוניהם את החמור, אברהם חבש את החמור בעצמו כדי שגופו יהיה שותף ביצוע המצווה וגם כדי שלא יהיו תקלות והכל יהיה בזריזות)

משימה בהבנת רש"י:

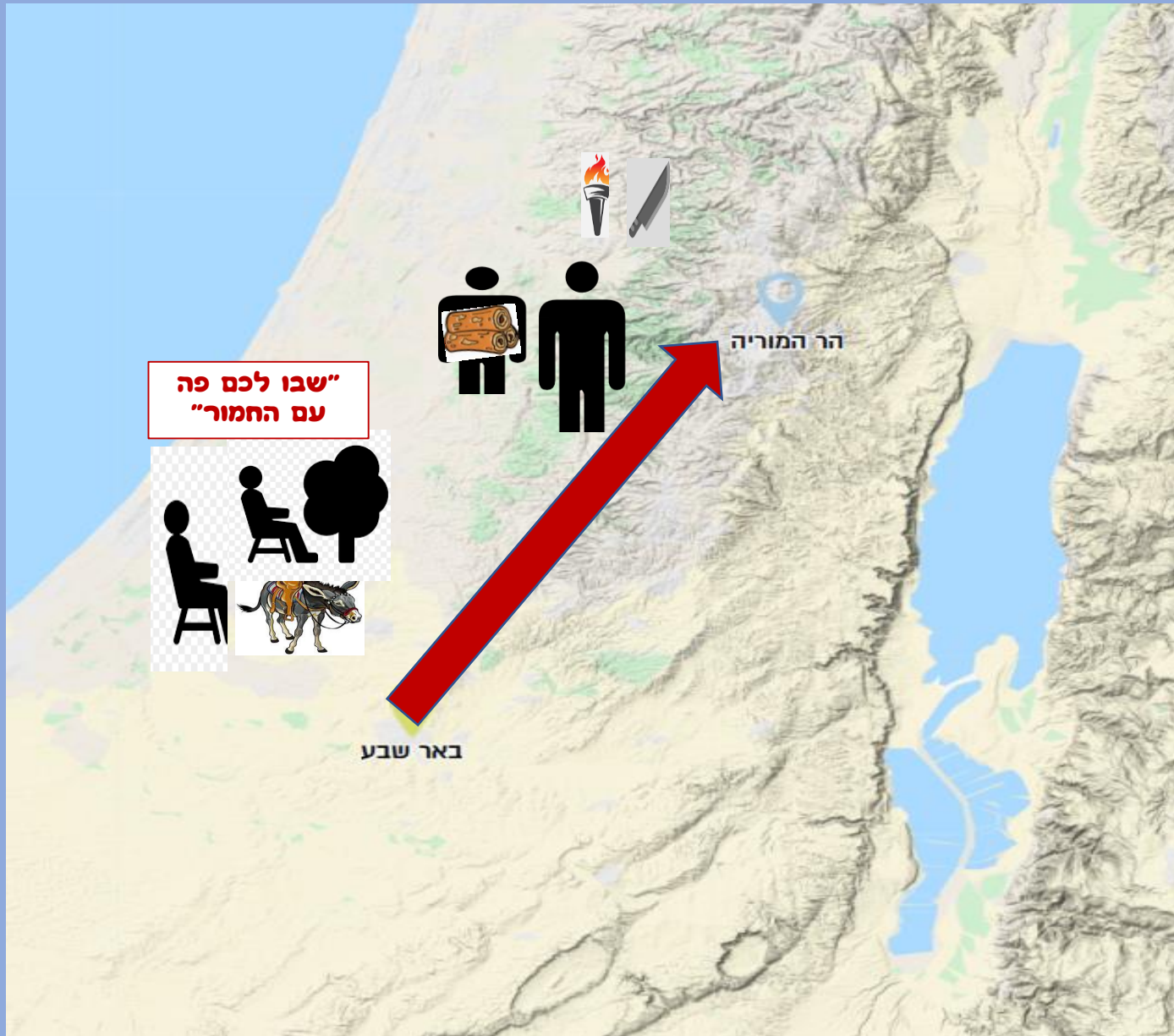
1. כיצד מבין רש"י שאברהם זריז למצוות _____

2. "נזדרז למצווה" - מה' ה' ציווה פה? _____

3. הסבר בלשונך את המשפט: "האהבה מקלקלת את השורה" ? _____

מי אוהב כאן את מי? _____

ביום השלישי

(ד) בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וַיֵּשֶׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מֵרֶחֶק:

(ה) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נַעֲרָיו: שִׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר, וְאֲנִי וְהַנֶּעֶר נֵלְכָה עַד פֹּה, וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשׁוּבָה אֵלֵיכֶם:

(ו) וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת עֵצֵי הָעֵלָה וַיֵּשֶׂם עַל יַעֲזֶק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת הָאֵשׁ (חומר בוער להבעיר בו אש) וְאֶת הַמַּאֲכָלֹת (סכין שחיטה, האוכלת את הבשר) וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו:

(ז) וַיֹּאמֶר יַעֲזֶק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו, וַיֹּאמֶר: אָבִי, וַיֹּאמֶר: הֲנִנִּי בְּנִי, וַיֹּאמֶר: הֲנִי הָאֵשׁ וְהַעֲצִים, וְאֵיךְ הִשָּׂה לְעֵלָה ?

(ח) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם: אֵלֶּיךָ יִרְאָה (יבחר) לוֹ הַשָּׂה לְעֵלָה, בְּנִי, וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו:

משימה בהבנת פשט הפסוקים ד-ח בשקופית הקודמת

פס' ד

1. "ביום השלישי" – שלישי למה? מה התחיל לפני 3 ימים?

2. "וירא את המקום" על איזה מקום מדובר? מה אמור לקרות בו?

פס ה.

1. מה הכוונה: "נלכה עד כה"? לאן ילכו?

 2. "ונשובה אליכם" – מי האנשים שישובו לפי דברי אברהם?

 3. מה נראה לא מדויק בדברי אברהם "ונשובה אליכם"?

 4. בפס' ד-ח מופיעות כמה פעמים המילים אב (אבי, אביו) בן (בני, בנו)
כמה פעמים כתובה המילה "בן" על צורותיה השונות? כמה פעמים: "אב"?
איזה מילה חוזרת על עצמה פעמיים בפס' ו, ובפס' ח?
מה לדעתך חזרות אלה מבטאות על מערכת היחסים בין אברהם ההולך להעלות לעולה את יצחק, לבין יצחק הקורבן?

- מה קצת מפתיע אותנו ביחסי אנוש כאלה במעב כזה?

אברהם מגיע ל"מקום", עוקד את יצחק ונערך לשחיטתו (ט-י)

וישלה
אברהם
את ידו
ויקח את
המאכלת
לשחוט
את בנו

(ט) וַיֵּבֵאוּ אֶל הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים.

וַיְבִן שָׁם אֲבְרָהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ
וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים,

וַיַּעֲקֹד אֶת (קשר את ידיו ורגליו של) יִצְחָק בְּנוֹ
וַיִּשֶׂם אֹתוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ, מִמַּעַל לָעֵצִים:

(י) וַיִּשְׁלַח אֲבְרָהָם אֶת יָדוֹ
וַיִּקַּח אֶת הַמֵּאֲכֶלֶת לְשַׁחֵט אֶת בְּנוֹ:

מלאך ה' (ה') עוצר בעד אברהם (יא-יב)

(יא) וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי מַלְאָךְ ה' מִן הַשָּׁמַיִם
וַיֹּאמֶר: אֲבֹרָהֶם אֲבֹרָהֶם, וַיֹּאמֶר: הֲנִינִי:
(יב) וַיֹּאמֶר: אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנֶּעֱר !
וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה !
כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי יִרְא אֱלֹהִים אֶתָּה
וְלֹא חָשַׁבְתָּ (ולא מנעת ממני אפילו): אֶת בְּנִךָ
אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי:

פס' יב. וַיֹּאמֶר: אֶל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנֶּעֶר ! וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה !

"אל תשלח ידך אל הנער." - לשחוט.

אמר לו (אברהם): אם כן לחינם באתי לכאן !?

(אולי לפחות) אעשה בו חבלה ואוציא ממנו מעט דם ?

אמר לו (מלאך ה'): "ואל תעש לו מאומה", אל תעש בו מום (אל תעשה לו אפילו פגם כלשהו)

רש"י

שאלות הבנה על קטע רש"י זה

1. מה הקושי העולה בהתבוננות בשני חלקי פס' יב המופיע (רמז: משהו מיותר) ?

2. כיצד רש"י פותר קושי זה (על מה מדבר כל אחד מחלקי הפסוק) ?

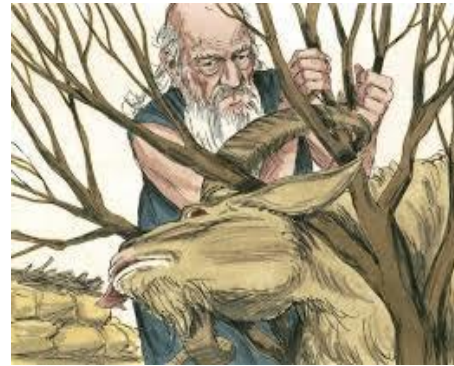
3. איזה שבח רש"י מוצא באמונתו הגדולה של אברהם בה' ואהבת ה' שבו ?

אברהם מקריב איל על המזבח במקום בנו

ויקרא אברהם
שם המקום
הוא ה' יראה...

ויקח את האיל
ועלהו לעולה
תחת בנו

(יג) וישא אברהם את עיניו
וירא, והנה איל אחר (אחרי הסבד)
נאחז בפסבד בקרניו,
וילך אברהם, ויקח את האיל,
ועלהו לעלה תחת בנו:

(יד) ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה (ה')
יבחר, ה' יבחר מקום זה להשרות את שכינתו ולהקריב בו קורבנות
אשר יאמר היום (על מקום זה אומרים היום, בימי משה וכתובת
התורה) בחר (זה) ה' יראה (לעמו)

פס' יג. . . וַיִּלֶךְ אַבְרָהָם, וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל, וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ:

"תחת בנו" - מאחר שכתוב "ויעלה לעולה", לא חסר המקרא (הפסוק) כלום (ניתן כבר להבין שאברהם העלה לקורבן את האיל)

מהו "תחת בנו" (לשם מה זקוקים אנו לצמד מילים אלה, זה ברור מהסיפור שהאיל הוקרב במקום יצחק ?) על כל עבודה שעשה ממנו (באיל המוקרב) היה מתפלל ואומר:

יהי רצון שתהא זו כאלו היא עשויה בבני, כאילו בני שחוט.

כאילו דמו זרוק (זריקת דם הבהמה על קרנות המזבח)

כאילו הוא מופשט (הפשטת עור הבהמה לפני הבאת חלקיה למזבח)

כאילו הוא נקטר ונעשה דשן (נשרף על המזבח ונהיה לאפר חרוך על המזבח)

רש"י

שאלות בהבנת פירוש רש"י

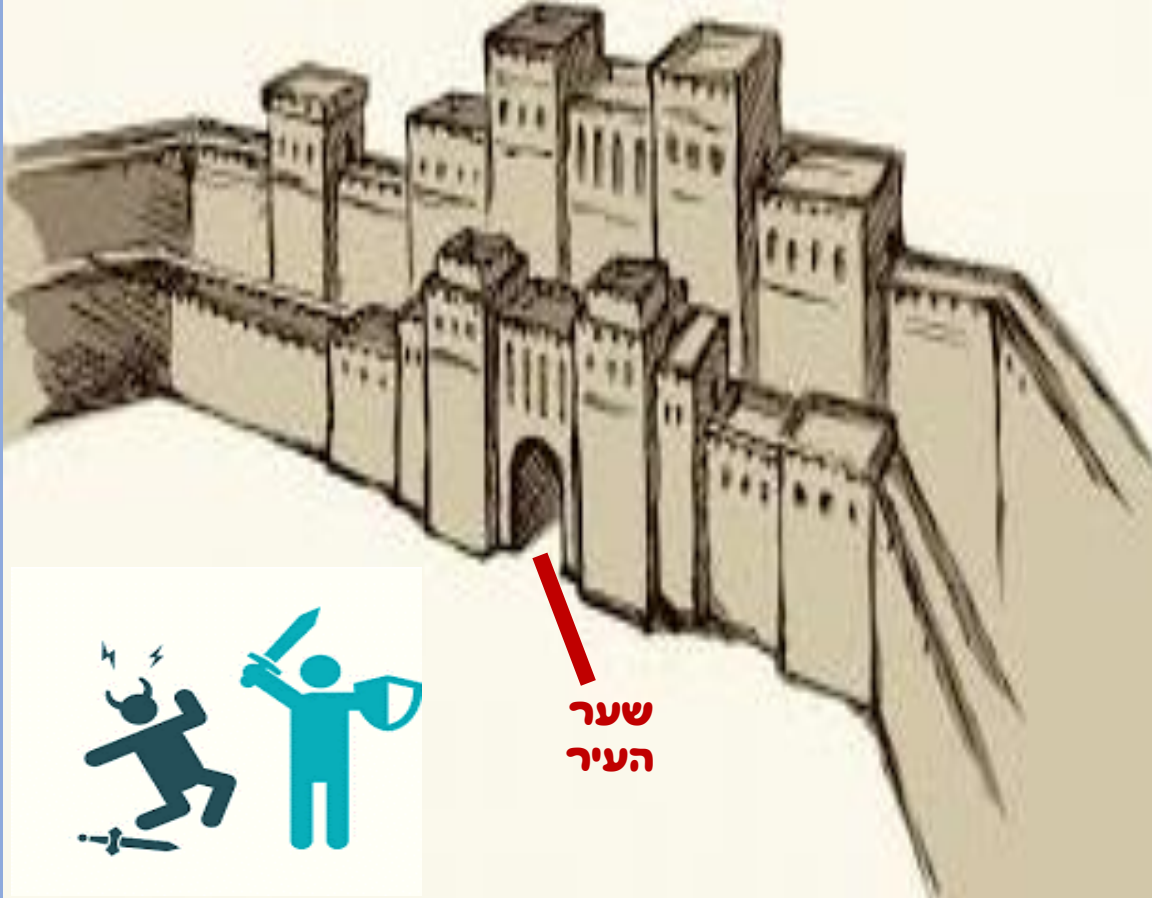
1. איזה צמד מילים בפס' יג לכאורה מיותר (המובא למעלה בשקופית זו) ? " _____ "

2. על מה, לפי רש"י, חשב אברהם בזמן שהקריב את האיל ? _____

מה הדבר מלמד על גודל אהבתו של אברהם לה' והקשבתו לציוויו ? _____

ברכת מלאך ה' (ה') לאברהם לאחר העקידה (טו-יח)

”וירש זרעך את שער אויביו”

(טו) וַיִּקְרָא מֵאֲחַד הַמַּלְאָכִים אֶל אַבְרָהָם שְׁנֵית מִן הַשָּׁמַיִם:

(טז) וַיֹּאמֶר: בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה',

כִּי יַעַן אֲשֶׁר (בגלל ש) עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה

וְלֹא חָשַׁכְתָּ (לא מנעת ממני אפילו) אֶת בְּנֶךְ אֶת יְחִידְךָ:

(יז) כִּי בָרַךְ אֲבָרְכְךָ

וְהִרְבָּה אֲרֵבָה אֶת זֶרְעֶךָ

כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֲזוֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת-הַיָּם,

וַיִּרֶשׁ זֶרְעֶךָ אֶת שַׁעַר אוֹיְבָיו (את שער העיר של אויבו,

כלומר ברכת ניצחון על האויב, ישנה כאן אולי הבהרה לאברהם

שקבלת א"י, שהובטחה לו פעמים רבות, תהיה ע"י מלחמה)

(יח) וְהִתְבָּרְכוּ בְּזֶרְעֶךָ כָּל גּוֹי הָאָרֶץ,

עֵקֶב אֲשֶׁר (בגלל ש) שָׁמַעְתָּ בְּקִלִּי:

ברכת מלאך ה' (ה') לאברהם לאחר העקידה (טו-יח)

(טו) וַיִּקְרָא מֵלֶאכֶּד ה' אֶל אַבְרָהָם שְׁנִית מִן הַשָּׁמַיִם:

(טז) וַיֹּאמֶר: בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה',

כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה

וְלֹא חָשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךְ אֶת יְחִידֶךָ:

(יז) כִּי בָרַךְ אֲבָרְכֶךָ

וְהִרְבָּה אֲרֻבָּה אֶת זֶרְעֶךָ

כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֲזֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת-הַיָּם,

וַיִּרְשׁ זֶרְעֶךָ אֶת שַׁעַר אֲבִיּוֹ

(יח) וְהִתְבָּרְכוּ בְּזֶרְעֶךָ כָּל גּוֹי הָאָרֶץ,

עֵקֵב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקִלִּי:

משימה במציאת מילים נרדפות:

עיון בפסוקים בשקופית בעד שמאל.

לפניך רשימת מילים, כתוב אותן בלשון הפסוק:

לדוג': פעם נוספת: " **ענית** "

בגלל ש: " _____ "

מנעת: " _____ "

צאצאיו: " _____ "

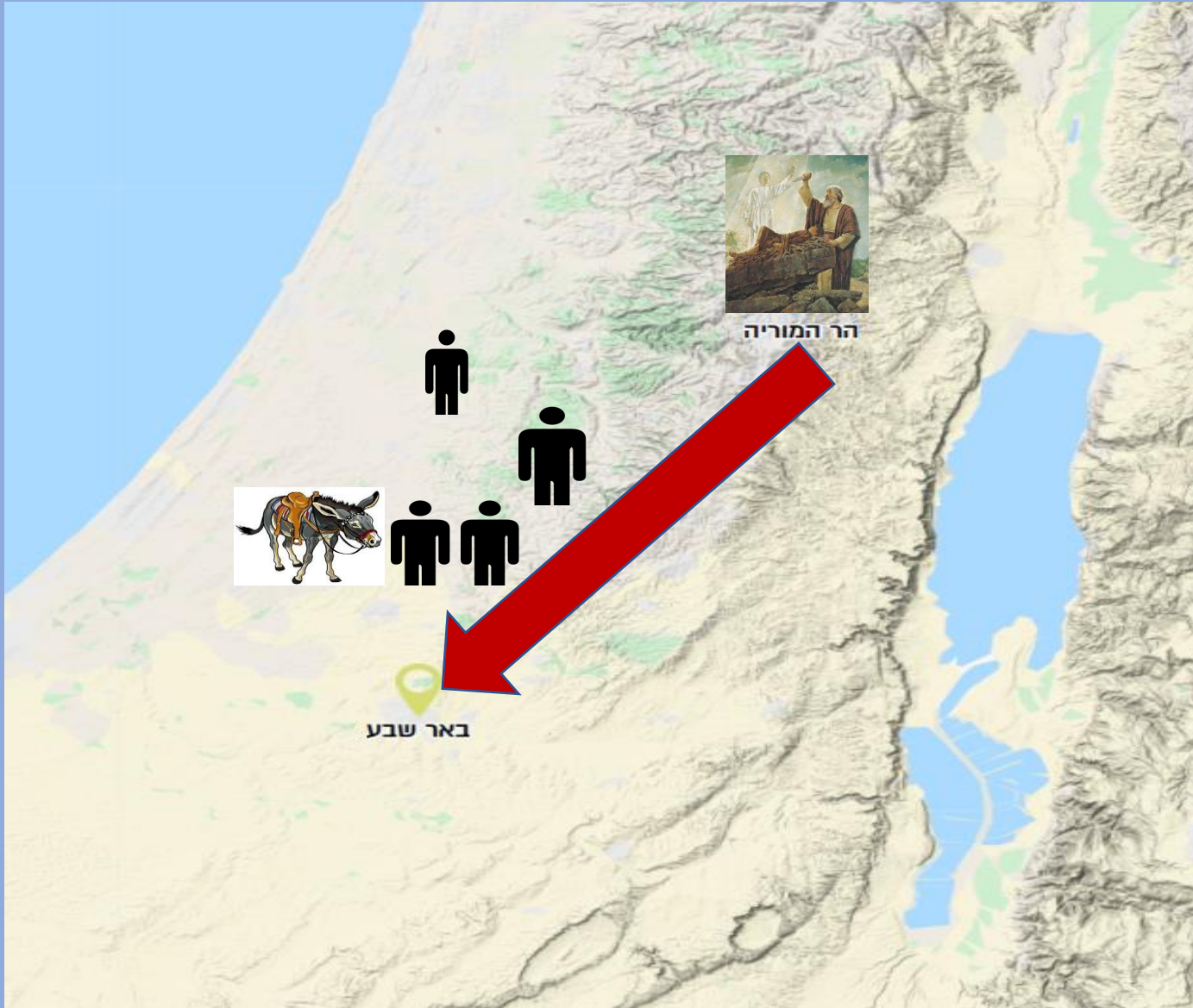
יכבוש: " _____ "

יריביו: " _____ "

העמים על האדמה: " _____ "

משום ש: " _____ "

לאחר העקידה – אברהם ונעריו חולכים לבאר שבע

(יט) וישב אברהם אל נעריו
ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע,
וישב אברהם בבאר שבע:

השמועה על 12 עאצאי נחור מגיעה לאברהם (כ-כד)

כ. ויהי אחרי הדברים האלה, ויגד לאברהם לאמר,

נחור + מלכה אשתו

הנה ילדה מלכה גם הוא בנים לנחור אחיך:

כא. את עוץ בכרו ואת בנו אחיו, ואת קמואל אבי ארם:

כב. ואת פשד ואת חזו ואת פלדש ואת ידלף, ואת בתואל:

כג. ובתואל ילד את רבקה,

שמנה אלה ילדה מלכה לנחור אחי אברהם:

מידע שהתורה מוסיפה לרשימת השמות

1. עוץ הוא הבכור
2. קמואל הוא אבי-ארם
3. בתואל ילד את רבקה (אמנו)
4. ראומה היא פילגש נחור (לא אשתו)

נחור + ראומה פילגשו

כד. ופילגשו ושמה ראומה,

ותלד גם הוא את טבח ואת גחם ואת תחש ואת מעכה

מצא את 20 הדמויות במשפחתו של אברהם הנמצאות בתפזורת

נחור, מלכה,
 עוצ, בוד,
 קמואל, ארם,
 כשד, חזו,
 פלדש, ידלף,
 בתואל, רבקה,
 אברהם, לוט
 שרה, יצחק
 מואב עמון,
 הגר, ישמעאל
 קטורה

מ	ו	א	ג	ט	פ	ל	ד	ש	ד
ח	א	ל	א	ו	מ	ק	מ	ד	ס
ז	ג	ק	ע	ד	ה	ר	ש	ש	י
ו	ר	נ	ח	ו	ר	ג	א	ד	ד
ע	ה	ח	ג	ב	א	ק	ע	ש	ל
ה	מ	ה	כ	ל	מ	ה	כ	כ	פ
ג	ל	ו	ט	ב	ת	ו	א	ל	ח
ר	מ	ו	נ	ל	א	ע	מ	ש	י
א	א	מ	ה	ק	ט	ו	ר	ה	ש
ק	פ	ת	מ	י	א	ח	ק	ס	ד